

illi tradita Maria sorore. Exactoque decennio, Balduino secundo filio Imperii successione relicta, qui totos triginta annos varia fortuna cum Græcis luctatus est, donec prodicione Constantinopolis intersiceretur, ac Francis ereptum Græcorum Imperium ad Michaelem Palæologum delatum, Græcis iterum redderetur incerto anno, cum nonnulli rem adscribant anno 1259. alii 1260, alii 1261. Evafus autem Balduinus in Italiam concessit.

14. Innocentio IV. Pontifice in Lateran. Concilio anno 1245. sacram militiam indicenti paruit Rex Francorum sanctus Ludovicus IX. cum valida classe trajecto mari bellum Ægypti Sultano intulit, primoque impetu Damietam, olim Pelusium dictam, cepit anno 1249. sed in Francorum castra palustribus sita locis morbus pestilens incescit, simulque rerum omnium penuria, cum obstructis tum Nilo, tum hostium castris undequaque itineribus, nihil commeatus a Damietta recipere: post acere ac longum pro sanorum exiguitate & languentium debilitate certamen, tam Rex ipse, quam duo ejus fratres, Alonfus Pictaviensis & Carolus Andegavensis, Comites fortissime pugnantes ab hostibus capti sunt. Paucisque fuga elapsis, ceteri aut cæsi, aut capti fuere. Regina Margarita, omni virtute ornatissima femina, quæ Damietæ debebat, audita conjugis Regis captivitate, Christianique exercitus clade, cum parvulus esset proxima, magno vitæ periculo filium enixa est, cui in Baptismo Joanni nominato cognomen *Tristantis* est inditum, ob miserias temporum & parentum calamitatem atque tristitiam. Res tandem majorem sperabatur facilitate compositæ sunt, captivorum libertas pretio comparata est. Damietta restituta, & inducie in decennium firmatæ. Ad ultimum sub istius sæculi finem Ptolemæus, Tyrus, & quicquid in Syria Christianæ ditionis residuum erat, in Saracenorum potestatem rediit: ex eoque deserunt Christianorum in Orientem excursiones. Alteram tamen sacram expeditionem Rex sanctus in Africam contra Saracenos suscepit, castrisque ad Tunetum positis, ingruente per exercitum pestilentia contactus, sanctissimum spiritum Deo reddidit anno ætatis 56. Regni 44. Christi 1270. Rex justitiam tenacissimus, Christianæ pietatis columen, Ecclesiæ morumque sanctitatis propagandæ studiosissimus, subditorum delictum, miserabilium personarum providus tutor, eorum, qui opprimebantur, refugium & defensor, eriminum toto suo regno magnanimus averruncator ac depulsor, moribus & vita innocentissimus: quique a puero omnes a se ablegans voluptates, frequentibus jejuniis & hispido cilicio pudicum corpus macerabat: uno verbo, omnium concursu virtutum consummatissimus.

15. Redacto in ordinem Friderico secundo, diu Romanum vocavit Imperium, donec anno 1273. Electores in Rodolphum Harpurgensem Comitem conveniunt, ab iustitia, religione, bellicaque fortitudine commendabilem. Hic sua contentus Germania, consilia adeundæ Italiæ superiorum Imperatorum scopuli repudiavit. Sed habuit in ipsa Germania victoriarum segetem, primum in Ottocaro Bohemæ Rege rebellante, quem armis ad officium revocavit; sed reparatis viribus post veniam adhuc insolescentem acie superavit, in qua Ottocarus ipse peremptus est. Quo successu Austria, quæ fuerat Ottocari, Alberto Rodolphi victoris filio concessa, Austriacæ familiæ Regum feracissimæ in posteris nomen dedit. Præterea Helveticis & Burgundiones, jugum detrectantes, repetitis preliis attrivit. Helvetii tamen sub ejus filio ac successore Alberto, excusso Imperii jugo, se in libertatem afferuerunt. Familiæ Austriacæ ingentes progressus Rodolphus ex Harpurgenfi Comite ad Imperium evectus auspiciatus est. Hic enim postquam Austriam rebelli Ottocaro eripuit, & in filium suum Albertum transtulit, Austriacum nomen ad posteros suos transtulit. Albertus mortuo patre successit in Imperium, quod pater jam ab anno 1273. obtinuerat. His subinde Septem-viribus comitiis alii successores dati tum Austriacæ, tum aliæ familiæ, sed tandem rediit Imperium ad Austriacam Gentem, electo post Sigismundum excessum illius genero Alberto Austriaco, ejus nominis Imperatore secundo. Hic fecero Sigismundo Augusto in duo ejus regna Hungariæ & Bohemæ successit. Alberti hujus filius, eo defuncto, salutatus est Imperator Fridericus III. eumque filius excepit Maximilianus Augustus, cujus regnis & ditionibus accesserunt in dotem Belgicæ provinciæ cum Burgundia Sequanorum, jure connubii cum Maria Caroli Burgundi filia simul & hæredæ initi. Hic ex nuptiis editus est unicus filius Philippus, qui ejus nominis primus amplissimum Hispaniarum adeptus est regnum, ducta in conjugem Joanna Ferdinandi Regis Castellæ VI. & Isabellæ Aragonum Reginæ filia & hæredæ, quorum etiam auspiciis, amplissima illa continens, quæ America dicitur, Hispaniarum regnis dudum accesserat. Philippo huic primo nato sunt liberi Carolus V. & Ferdinandus I. qui successiva quoque serie Imperium tenere Germanorum. Sequenti anno, postquam Rodolphus Imperium inivit, Gregorius X. generalem Lugduni Synodum habuit quingentorum Episcoporum, in quam etiam convenit Patriarcha Constantinopolitanus cum diversis Orientis Episcopis. Michael autem Palæologus per litteras & nuncios Romanam professus religionem Græcum sibi firmavit Imperium. Metuebat enim sibi subdolos & vaser Princeps a Carolo Andegavensi suo amulo, atque illud Imperium ambiente, nec non a Concilio in Gallia convocato, ne quid contra suam novam invasionem, si esset alienæ religionis, decerneretur. Qua etiam de causa post diremptum Concilium novam miro & arcano artificio adversus Andegavensem Carolum utriusque Siciliæ Regem machinatus est conjurationem: Petrum enim Aragonum Regem incitavit ad Siciliam invadendam, quasi sibi jure uxoris debitam Constantiæ Manfredi Siciliæ olim invasoris filia, quam sibi Arago matrimonii fœdere copulaverat. Interventu porro usi sunt ambo Joannis Prochyte olim Domini, qui vestestrum monachali ad facilius & secretius decipiendum consilia Principum ultro citroque perferrebat, & occultis artibus Siculos ad rebellandum hortabatur. Quem ad conatum Palæologus multam auri vim in Siciliam & ad Aragonem transtulit. Itaque his instigantibus anno 1282. Martii 30. festo ipso Dominicæ Resurrectionis, Franci omnes, sub campanæ signum ad vespertina solemnia convocatis, per singula insule oppida ex conducto a Siculis trucidati sunt, Petro cum sua classe in anchoris relictum haud valde procul expectante: atque ita nefaria patratæ est caedes in Christianis, quam in Mithridate adversus Romanos per Asiam dispersos inhorruit & damnavit ipsa barbaries.

16. Initia vero Franciæ in Apulia, Calabria & Sicilia dominationis altius hic repetenda. Fridericus secundus implacabilis Romanæ Ecclesiæ hostis, a multis Pontificibus, quos dire ac perenniter fuerat infestatus, & a multis etiam Conciliis execratus & damnatus, atque ab ipsis Imperii proceribus & Comitibus jure exauctoratus, Regni Siciliæ jure exciderat, quamvis illud adhuc injuste possideret, vita enim excessit in Apulia anno 1250. quem scribunt S. Antonius & Flavius Blondus a Manfredi filio ex concubina suscepto, compresso in stratis ore fuisse profocatum: duos superstites reliquit filios legitimos, Henricum & Conradum; istum Manfredus veneno perimit. Moriens Conradus superstitem ejusque nominis filium post se reliquit, quem Itali Conradinum appellarunt: hujus mortem falso vulgavit Manfredus, qui tum in Apulia versabatur, ut sibi regni possessionem quasi proximiori consanguineo assereret. Deinde firmata sibi possessione finxit se tutorio nomine Regnum Conradini, donec annis adoleveret, administrare. At Urbanus IV. Pontifex, ne invita & execrata proles Neapolitana Regna ulterius possideret, Carolum Andegavorum Comitem, sancti Ludovici germanum, utriusque Siciliæ Regem constituit, Quod idem Jus Clemens IV. qui Urbano successit, novo decreto firmavit, cum pacto annuæ pensionis aureorum duodequadraginta millium. Carolus Manfredum sibi cum valido exercitu occurrentem anno 1266. acie vicit & occidit. Idemque biennio post Conradinum cum exercitu Germanico ad Fucinum lacum prælio superavit, & in potestatem redactum una cum Friderico cognato Austriæ Marchione, Neapoli capite multavit anno 1268. atque in Conradino extincta proventus fuit Suevica Fridericorum propago. Postquam autem quibus dixi auspiciis, Petrus Arago Siciliæ Regnum invasit, Carolus Andegavus illud frustra repetere armis aggressus cladem insuper gravissimam accepit, Carolo Claudio ejus filio navali pugna superato, & Barcinonem captivo abducto. Cui tamen præter spem Constantiæ Regina pepercit, occasione habens necem Patruelli suo Conradino illatam ulciscendi. Petrus Aragoniæ Rex filios ex testamento hæredes reliquit Fridericum Aragoniæ & Jacobum Siciliæ, hic vero, Constantiæ Matris rogatu, Carolum e carcere in libertatem dimisit, hac conditione, ut Jacopo a summo Pontifice & anathematis remissionem, & novum Regni Jus impetraret: id tamen ratum esse vetuit Nicolaus Papa IV. quare bellum inter ambos recrudescit. Inter hæc Bonifacius VIII. qui S. Cælestino Papa V. se abdicanti successerat, pacis arbiter ac sequenter interveniens, Jacobum jussit Siciliam secedere: at Siculi ultionem cædis a se patratæ formidantes Friderico Jacobi fratre ad Regnum evecto Pontificis decretum eluserunt. Hic idem Bonifacius sanctum Ludovicum Franciæ Regem sanctis adnumeravit. Sub his, Dei pacisque omnis inimicus zizaniorum fator, grande ac fœdum diffidium, atque, ut ita dicam, discordiæ pomum injectit inter Pontificem & Philippum Regem, cognomine Pulchrum. Distinebatur Rex Philippus bello gravissimo cum Flandris subditis suis, quorum rebellionem Anglorum Rex perperatus Franci amulus & hostis studiose fovebat: dum exarscit hoc bellum, Bonifacius Philippo jubet, ut facram adversus Saracenos militiam suscipiat, eumque detrectantem, anathemate percillit anno 1302.

17. Sæculo isto multiplices emerferunt Religiosorum Ordines; quos inter eminenti Predicatore auctore sancto Dominico, & Minores institutore sancto Francisco, ab Honorio III. Pontifice approbati. Præterea Carmelitani, qui in Syria circa montem Carmelum degebant, Albertus Patriarcha Jerosolymitanus, approbante Innocentio III. Papa, regulam conscripsit ex sancti Basilii institutis, quam postea Honorius III. Innocentii successor confirmavit. Ordo etiam Servorum Beatæ Mariæ Virginis hoc sæculo suum habuit initium: quo enim tempore Fridericus secundus ferro & flammis vastabat Italiam, septem viri nobiles Divinis exciti monitis in montem fecerunt Florentinæ vicinum, ibique cellulis extructis Cœnobiticam adorti sunt vitam; se totos Dei & Virginis Deiparæ obsequio mancipantes. Beatus porro Philippus Benicius Florentinus, quamvis in Martyrologio Romano necno qui inadvertentia, dicatur 23. Augusti, hujus Ordinis Institutor, fuit quidem hujus Ordinis Minister generalis, sed neque primus numero, neque institutor. Cælestini pariter huic sæculo sua debent exordia, fundati a Petro Morano, cui eremiticam agentem vitam alii pio & sancto proposito se socios adjungere. Quorum institutum Gregorius X. in Concilio Lugdunensi anno 1274. approbavit. Duos pariter Ordines ad dirimendos Christianos captivos apud Infideles Divinis revelationibus hoc sæculo institutos fuisse competentum est: Primum quidem sanctissime Trinitatis, auctoribus Joanne de Matha ex Provincia oriundo, Theologo Parisiensi, & Felice Valesio, postquam apud Ceruum frigidum (vulgo *Cerfrei*) Meldenis territorii solitariam vitam multis annis egissent: Ordinis hujus institutum approbatione Apostolica roboravit Innocentius tertius anno sui Pontificatus primo, Christi 1198. seu, ut alii aserunt, anno Pontificatus duodecimo, Christi 1209. & utique potuit distinctis constitutionibus cum privilegiorum additionibus ratum habere. Alter Ordo pro redemptione captivorum, sub titulo sanctæ Mariæ de Mercede, ab Jacobo Aragonum Rege Barcinone institutus, & anno 1218. seu quod alii aserunt, anno 1223. Honorio tertio Pontifice, consilio Raimundi Penafortii, qui tunc Regi a Confessionibus erat, & Ordinis postea Prædicatorum Magister generalis extitit. Petrus Nolascus, nobilis Gallus, primus hujus instituti habitum candidum cum Regiis Aragoniæ insignibus de manu Beati Raimundi solemniter accepit. Augustinianorum Cœnobitarum Ordo isto sæculo incrementa sumpsit: sed exordia longe antiquiora habet ab ipsomet Augustino, ut convincitur ex sermonibus ejus de communi vita Clericorum, in quorum tertio ejus habetur regula, ex quibus etiam desumpti sunt c. non dicatis, c. nolo, c. certe, 12. qu. 1. itemque ex ejusdem epistol. 39. superiore multa suppetunt ejusdem rei testimonia: S. Bernardus lib. de præcepto & dispensatione; Hugo a sancto Victore, alique Augustini regula meminuerunt; Sanctus Norbertus, ut ejus apud Strisium vita fidei facit, dum de regula sue Præmonstratensium institutionis sollicitè cogitat, vidit sibi apparentem Divum Augustinum, & admonentem, ut suam illis regulam præscribat observandam: cui Norbertus lubentissime obtemperavit. Extat insuper Alexandri Pape quarti constitutio edita Laterani quarto nonas Maji, anno 1256. quæ multas Eremitarum congregationes diversis regulis, titulis & vestibus utentes, ad omnem tollendam confusionem in unam Ordinis & Regule sancti Augustini observantiam, & uniformem in spontanea paupertate & nigro amictu vivendi modum redegit; primo ei dato Priori Generali Lanfranco Septalano Mediolanensi. Post hæc Ordo iste relictis solitudinibus urbes incolere cepit, & doctrinæ verbo pariter & exemplo, sicut ceteri Mendicantes, salutis fructus afferre.

18. Sancti Regis Ludovici noni temporibus Robertus Sorbonius collegium Sorbonæ circa Christi annum 1243. instituit, celeberrimum toto Orbe Universitatem, quam Alexander Papa IV. ita commendat: *Quasi lignum vite in Paradiso Dei & quasi lucerna fulgoris in domo Domini est in sancta Ecclesia Parisiensis studii disciplina. Hac quippe velut facunda eruditionis parens, ad irrigandam sterilem Orbis faciem fluvius de fontibus sapientia salutaris cum impetu foras mittens, ubique terrarum DEI laudificat civitatem.*

19. Vergente ad finem sæculo isto decimotertio, nova ex tenuibus initiis, virtutum meritis insigniter promouentibus Austriacæ progenies emerit: quæ brevi tempore tractu permultas provincias & opulentissima regna intra Germaniam, Hispaniam, Italiam novumque Orbem suæ dominationi ascevit. Rodolphus Princeps Habspurgi, exigui in Alfatia oppidi, fatagente Gregorio Papa decimo, comitiis Imperii ann. 1273. ad Imperium evehitur, iustitia, pietate, prudentia, bellicaque virtute celebratus. Hic vero rebellantem Bohemiam Regem Ottocarum acie vicit, & Austriam, quæ subdita erat Ottocaro, illo occiso, in filium suum Albertum transtulit, qui solium subinde Rodolpho Patre defuncto conscendit Imperii. Ab isto Alberto primo ortum duxit Fridericus tertius, eique in Imperio successores fuit. Quo vita functo alii diversarum stirpium Principes imperarunt. Inter quos eminent Sigismundus: quo ex vivis erepto, Austriacæ proles resumpsit Imperium. Sigismundus unicam ex matrimonio reliquit superstitem filiam Elisabetham, quæ Alberto Austriaco nupsit, in eumque transtulit dotalia duo regna, quæ Sigismundus tenuerat, Hungariam & Bohemiam. Albertus iste dictus inter Imperatores secundus multa feliciter in bello gessit adversus rebellantes Moravia & Bohemos, & contra Turcas, vere hoc dignus elogio:

Conjugii FORTUNA dedit duo splendida regna, Romanum VIRTUS addidit Imperium.

Albertum secundum filius excepit Fridericus tertius, qui & ipse imperavit. Cui successus in Imperio filius Maximilianus Austriacus. Iste suscepta in matrimonium Maria Burgundiæ & Belgicarum provinciarum Ducis unica & hæredæ filia Caroli, qui ad Nanceium prælio victus occubuerat, in fœderi ditiones Belgicæ successit, atque in eam Burgundiæ partem, quæ olim Sequanorum dicta. Reliqua vero pars, quæ Heduorum quondam nomine vocabatur, Regibus Franciæ sub nomine Ducatus accessit. Istis ex nuptiis ortus est Philippus Austriacus, pietate, beneficentia & animi moderatione celebratus. Iste avitas dominationes novis regnis & provinciis in profunda pace felicissime adauxit & cumulavit. Ducta namque sibi conjugæ Joanna unica Ferdinandi & Isabellæ prole, nova regnorum Hispaniarum, Apuliæ, Siciliæque, atque Americæ accessione locupletatus est. Cui filius successit Carolus in serie Imperatorum ejus nominis quintus, & natu posterior Ferdinandus, qui ambo seorsim Germanicum tenuere Imperium. Ab his fratribus progenies Austriacæ in duas propages divisa est. Caroli quinti filius Philippus secundus Hispanicis ditiones Italicasque & Belgicæ cum Americanis sortitus est: Ferdinandi autem posteris Hungaria, Bohemia, Austria, & alia quædam Germanicæ ditiones obtigerunt, valde tamen imminuta per Turcarum & rebellantium Lutheranorum invasiones. Philippus quidem secundus ad reliqua Hispaniæ regna Lusitanum adjunxit, mortuo in acie apud Africanum Sebastianum Rege Lusitano, & post paucos annos avi illius fratris Henrici Cardinalis Lusitani obitu. Sed regnum istud Hispaniæ adeptum alii Lusitanæ originis Principes sibi vindicarunt, eoque potantur, Regum Franciæ præsidio freti, quo tempore internecinum bellum inter Francos & Hispanos gerebatur. Ejusmodi est humanarum rerum vicissitudo, ut nullam quam stabilibus nixæ radicibus consistant: non utique cæco & infano (ut aliqui infane opinantur) volubilibus fortune regimine; sed Divino consilio, quod feriem ordinemque causarum moderatur, atque ad propositum sibi finem inflectit, potestatem ac prosperitatem nunc indulgens, nunc adimens, quibus visum fuerit.

20. Duobus Philippi Austriaci primi & Joannæ liberis progenies Austriacæ in duas dissecta est propages. Caroli enim quinti filius Philippus secundus Hispanicarum regna Apuliæ, Siciliæque, ceteraque Italiæ apud Insulas & Etruscas cum Sardinia ditiones, nec non Belgicæ & Americanas regiones sortitus est. At posterior natu Caroli V. frater Ferdinandus, qui etiam post fratrem Imperio potius est, intra Germaniam cum sua prole constituit, atque Hungariam, Bohemiam, Austriam, cum aliis quibusdam oppidis, & arcibus sibi retinuit: quas tamen Turcæ, perduellesque hæretici admodum imminuerunt. Batavorum quoque invasionibus, & Francorum armis Belgicæ finitimæque ditiones, ipsamque Lusitaniam regnum, & India Orientis plagæ, Hispaniæ Regibus adeptæ a Principibus Lusitanæ originis, Francorum potentia fretis, post internecina bella inito demum pacis fœdere possidentur, & quiete reguntur.

21. Ecclesiæ scriptis simul piis & eruditissimis illustravit Innocentius tertius Pontifex, vir magis spiritus, nec minoris in Ecclesiâ gubernanda prudentiæ. Cujus extant multe conciones, tractatus & Epistolæ. Helinandus Monachus Gallus, historiam concinnavit ab Orbe condito ad annum 1212. octo & quadraginta libris: quem præci-